

https://www.youtube.com/watch?v=9W0-WQmNB4w&list=RD9W0-WQmNB4w&start_radio=1

Ja man būtu brīnumkastanis...

savās mājās es ...

savā skolā es ...

savā pagastā/pilsētā es...

Latvijā es ...

pasaulē es ...

Vizuālā pratība mācību procesā

SR: aktualizēt prasmi izprast vizuālo informāciju, lasīt vizuālos materiālus, tos vērtēt un analizēt, mācīties no redzētā.

"Efektīvs mācību process - atslēga ikviena izaugsmei" 2025. gada 23. oktobrī.

Mudīte Stepanova,
Balvu Valsts ģimnāzija

- Vizuālā pratība – prasme **izprast vizuālo informāciju**, lasīt vizuālos materiālus, tos vērtēt un analizēt.
- Vizuālā pratība sevī ietver prasmi uztvert to, ko cilvēki redz un **mācīties no redzētā**.
- Vizuālā pratība sevī ietver spēju **interpretēt attēlus**, analizēt attēlu nozīmi, vērtēt attēlus un to avotus, izprast attēlu rašanās **kontekstu**, izmantot attēlus un vizuālos medijus.
- Vizuālo avotu piemēri: reklāmas, plakāti, mākslas darbi, foto, mēmes u.c.

Oktobris tuvākā un tālākā pagātnē Balvu pilsētā un novadā (2025)

<http://muzejs.balvi.lv/>

- ❖ 1925.gada 1.oktobris - **Pirms 100 gadiem** atklāta firmas "Kārlis Salenieks" pārtikas preču tirgotava ar ceptuvi Balvos, Rīgas ielā 8.
- ❖ 1990.gada 2.oktobris - **Pirms 35 gadiem** atklāts pirmais muitas kontrolpunkts uz Latvijas - Krievijas robežas „Vientuļi”
- ❖ 1945.gada 5.oktobris - **Pirms 80 gadiem** izdots LPSR AP dekrēts, ar kuru par Abrenes apriņķa centru noteica Viļaku, apriņķim paturot veco Abrenes nosaukumu. 1959.gadā, kad mazos rajonus apvienoja, Abrenes vārds pilnīgi pazuda no Latvijas kartes.
- ❖ 2015.gada 11.oktobris - **Pirms 10 gadiem Anitas Ločmeles lugu grāmatas " Ontans i Anne" atvēršanas svētki** Baltinavā. Pirmās trīs komēdijas sērijas izrādē «Latgola.lv» tika uzvestas uz Latvijas Nacionālā teātra skatuves, režisors Valdis Lūriņš.
- ❖ 1930.gada 12.oktobris - **Pirms 95 gadiem Kokarevā (Tilžā) iesvētīta luterāņu baznīca.** Baznīcu iesvētīja bīskaps Kārlis Irbe. Vietējās nozīmes kultūras piemineklis.
- ❖ 2005.gada 27.oktobris - **Pirms 20 gadiem** Balvos pēc rekonstrukcijas svinīgi atklāja tiltu pār Bolupi un renovētās ielas.
- ❖ 1865.gada 28. oktobris - **Pirms 160 gadiem** Šauļu pagastā (Lietuva) dzimis garīdznieks, mākslinieks (kokgriezējs) **Rimovičs Antons**. Draudžu prāvests Balvos (1896-1914); viņa pēctecis B.Skrinda (1914-1919) viņu nosauca par “Bolvu misteņa dybynotoju».

Izstāde muzejā. Kā ieinteresēt?

1

2

3

4

5

Sameklē gleznas. Kas ir šo gleznu autori?

Jūlijs Feders, Niklāvs Strunke, Janis Rozentāls, Miervaldis Polis, Jāzepe Grosvalds

Princese ar pērtiķi. Janis Rozentāls, 1913

Pēc vētras. Jūlijs Feders, 1874

Cilvēks, kas ieiet istabā. Niklāvs Strunke, 1927

Trīs sievietes Bagdādes ielās. Jāzeps Grosvalds, 1919

Sapņojums. Miervaldis Polis, 1982

1.

Jāzeps Grosvalds Latvijas mākslā bija pirmais

- A. Klasiskā modernisma aizsācējs
- B. Strēlniekiem veltīta darbu cikla radītājs
- C. Austrumu motīviem veltīta cikla veidotājs

2.

Pirmā pasaules kara laikā Jāzeps Grosvalds

- A. Dienēja latviešu strēlnieku pulkā
- B. Rietumu frontē apmeklēja indīgo gāzu izmantošanas kursus
- C. Piedalījās angļu ekspedīcijas karagājienā uz Persiju

3.

Jāzeps Grosvalds brīvi runāja

- A. Vācu, franču, krievu, angļu, sengrieķu, latīņu un latviešu valodā
- B. Vācu un latviešu valodā
- C. Vācu, franču, persiešu un latviešu valodā

4.

Jāzeps Grosvalds ir autors ... ?

A

B

C

1.

Jāzeps Grosvalds Latvijas mākslā bija pirmais

- A. Klasiskā modernisma aizsācējs
- B. Strēlniekiem veltīta darbu cikla radītājs
- C. Austrumu motīviem veltīta cikla veidotājs

2.

Pirmā pasaules kara laikā Jāzeps Grosvalds

- A. Dienēja latviešu strēlnieku pulkā
- B. Rietumu frontē apmeklēja indīgo gāzu izmantošanas kursus
- C. Piedalījās angļu ekspedīcijas karagājienā uz Persiju

3.

Jāzeps Grosvalds brīvi runāja

- A. Vācu, franču, krievu, angļu, sengrieķu, latīņu, latviešu valodā
- B. Vācu un latviešu valodā
- C. Vācu, franču, persiešu un latviešu valodā

4.

Jāzeps Grosvalds ir autors

J. Kazaks. „Bēgli”
1917.

K. Padegs.
"Madonna ar
ložmetēju, 1932.

J. Grosvalds. "Trīs krusti"
("Baltie krusti"). 1915.–1917.

Jāzeps Grosvalds (1891. 24.04.- 1920. 01.02.)

- Gleznotājs, grafiķis, klasiskā modernisma aizsācējs Latvijas mākslā. Izglītojies, ceļojis - Minhene, Parīze, Venēcija u.c.
- Radījis tematiskus gleznu ciklus *Bēgļi* (1915–1917), *Latviešu strēlnieki* (1916–1917) un *Austrumu cikls* (1918–1919)
- 1916.g. dienēja latviešu strēlnieku rindās
- 1918.g. angļu armijas sastāvā dienēja Mezopotāmijā. Te franču valodā sarakstīja ceļojuma aprakstu «Persijas ainas» (*Tableaux persans*)
- 1919. g. strādāja Latvijas diplomātiskajā pārstāvniecībā Parīzē
- Miris 28 gadu vecumā Parīzē no spāņu gripas

Jāzeps Grosvalds, 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulka jātnieku izlūku komandas praporšāķis: 1916. g.

- Kādas sajūtas tev rada glezna?
- Izveido vārdu sarakstu, kas raksturo gleznu. Uzrakstītos vārdus izmanto īsa stāsta vai dzejoļa rakstīšanā.

Jāzeps Grosvalds. "Vecais bēglis". 1917. gads.

- Uz ko skatās karavīrs?
- Par ko kareivis domā?
- Kādas skaņas ir dzirdamas visapkārt?
- Pēc kā smaržo gaiss?
- Kas notiks pēc mirkļa, kas attēlots gleznā?
- Kas atrodas ārpus gleznas rāmjiem?

Jāzeps Grosvalds. Varavīksne (Dzimtenes skats). 1917

Radošas aktivitātes gleznas vērošanai

«**Iekāpt gleznā**». Kas redzams gleznā? Kā jūtas attēlā redzami cilvēki? Kādas skaņas dzirdamas? Kādas smaržas virmo redzamajā?

«**Pastaiga pa gleznu**». Kas redzams centrā, sānos, priekšplānā, fonā? Kādi cilvēki, lietas attēloti? Kādas krāsas izmantotas, kāda ir gleznas kompozīcija?

Aprakstīt un iztēloties. Skolēni darbojas pāros: viens apraksta redzamo gleznu, otrs gleznu neredz un pēc apraksta iztēlojas redzamo un dod nosaukumu glezmai.

Uzņemt momentfoto. Skolēni gleznu aplūko īsu brīdi, tad apraksta/uzskicē redzēto, pārrunā emocijas, ko glezna izraisījusi. Vēlāk gleznu aplūko otrreiz, analizē, kas piesaistīja uzmanību, kas palika nepamanīts.

Atdzīvināt gleznu. Gleznā redzamo attēlo lomu spēlēs, gleznas tēli sarunājas, stāsta savus stāstus. Iztēlojas, kas notiek aiz gleznas rāmja un lomu spēlē tiek pievienoti papildus tēli, kas papildina redzamo.

Uzraksti vēstuli, ko karavīrs raksta uz mājām

- Kāds noskaņojums ir attēlā redzamajam karavīram?
- Kas ir noticis iepriekšējā dienā?
- Kam karavīrs raksta?
- Ko viņš raksta vēstulē?

Karavīri atpūtā. 1918.

- Kāds ir gleznas vēstījums?
- Kā glezna sasaucas ar šobrīd notiekošo?

Divdūjiņas. 1916.

Muzeja pastkarte – izvērtējums

- Kam raksti?
- Kādi bija spilgtākie iespaidi?
- Kāpēc iesaki muzeju apmeklēt citiem?
- ...

Pieredzes pārdomas

Apraksti pieredzēto!

Visspilgtākais
iespaids...

Vislabāk sapratu ...

Raisa pārdomas ...

Vēlos pajautāt...

Iepriekš nezināju ...

Citiem iesaku ...

...

Personību dzīvesstāsti. Kādas vērtības šie stāsti atklāj?

Personības darbība un vērtības

Kā personības rīcība atspoguļo vērtības?

Filma / operete-biogrāfisks stāsts "Trīs zvaigznes. Zigfrīds"

Darbības piemēri

Panāca Latvijas atzīšanu *de facto* un *de jure*

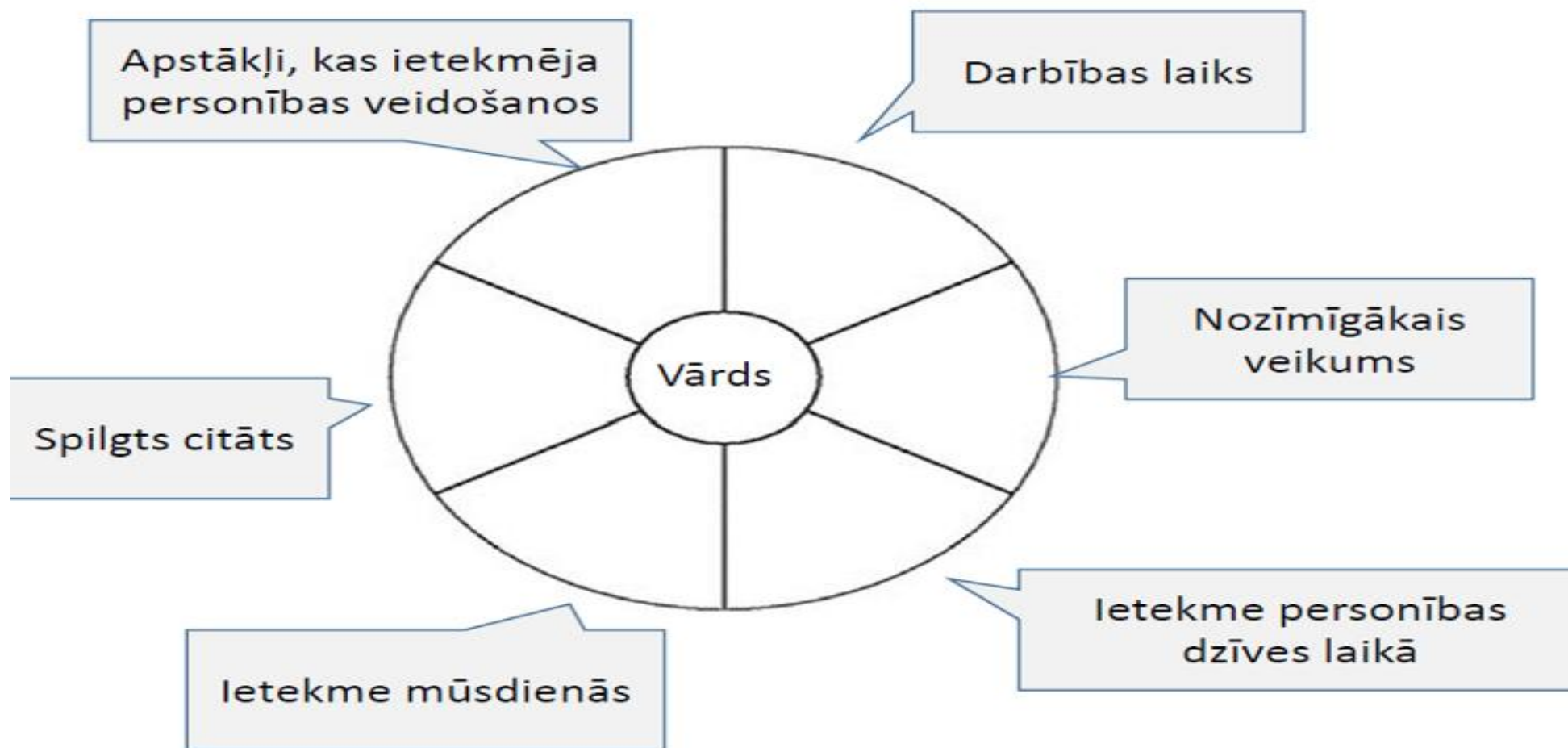
Būdams ārlietu ministrs, brīvprātīgi iestājās armijā un cīnījās pret bermontiešiem

Ārvalstu vizītēs aizstāvēja Latvijas ārpolitikas latvisko orientāciju

Pēc laulības iziršanas bieži tikās un uzturēja labas attiecības ar bērniem

Personības ieguldījums. Kāds ir personības ieguldījums sabiedrības dzīvē?

Personības mērķu un vērtību piramīda

Kādi ir personības mērķi un kā tie tiek sasniegti?

Personība

Divi vārdi, kas raksturo mērķi

Trīs vārdi, kas raksturo vērtības, kas palīdz mērķi sasniegt

Četri vārdi, kas apraksta, kā mērķi sasniedz

Pieci vārdi, kas apraksta tavu vērtējumu par personības paveikto

Aspazija – dzejniece, dramaturģe, publiciste un feminisma ideju ciltsmātes Latvijā.

Aspazija bija viena no pirmajām autorēm latviešu literatūrā, kas cīnījās par sieviešu lomu sabiedrībā.

«Sieviete ir pierādījusi, ka viņa ir cilvēks, bet ceļš no cilvēka ved tālāk uz – cilvēci.» (Aspazija)

Raiņa un Aspazijas māja

Loma - 21.gs. cilvēks

Adresāts – Aspazijai

Veids – pateicība

Tēma – sievietes ieguldījums sabiedrībā

LAVT - loma, adresāts, veids, tēma (*RAFT- Role, Audience, Format, Topic*) - rakstīšanas paņēmieni, kuru izmantojot skolēni saprot savu - rakstītāja lomu un pauž idejas, emocijas no noteiktas perspektīvas, attīsta izpratni par rakstīšanas mērķi, veidu un auditoriju. (Santa C., 1988).

- **Loma.** Rakstītāja loma. Kas tu esi?
- **Adresāts.** Mērķauditorija, kam adresēts rakstītais, kas tekstu lasīs. *Kam tu raksti?*
- **Veids.** Rakstu darba veids/žanrs. *Kādā veidā/žanrā tu raksti?*
- **Tēma.** Saturs, par ko tiek rakstīts. Palīdz koncentrēties uz galvenajām idejām, jēdzieniem, faktiem. *Par ko tu raksti?*

leguvumi

- Veicina kritisko domāšanu, padziļina izpratni
- Demonstrē pārdomātākas un plašākas atbildes
- Skaidra struktūra māca mērķtiecīgi rakstīt noteiktai, precīzi definētai mērķauditorijai
- Skolēni ir vairāk ieinteresēti rakstīšanā, jo var demonstrēt radošumu
- Universāla rakstīšanas metode, izmantojama visās mācību satura jomās

LAVT idejas

Loma/kas raksta	Adresāts/kam raksta	Veids/žanrs	Tēma
Tvaika lokomotīve	Zirga pajūgam	Ielūgums	Jauni pārvietošanās veidi, mobilitāte
Daugava	Laivotājiem	Ceļojuma apraksts	Vēstures liecības Daugavas krastos
Ķeguma HES	Skolēnam	SMS	Elektrība sadzīvē

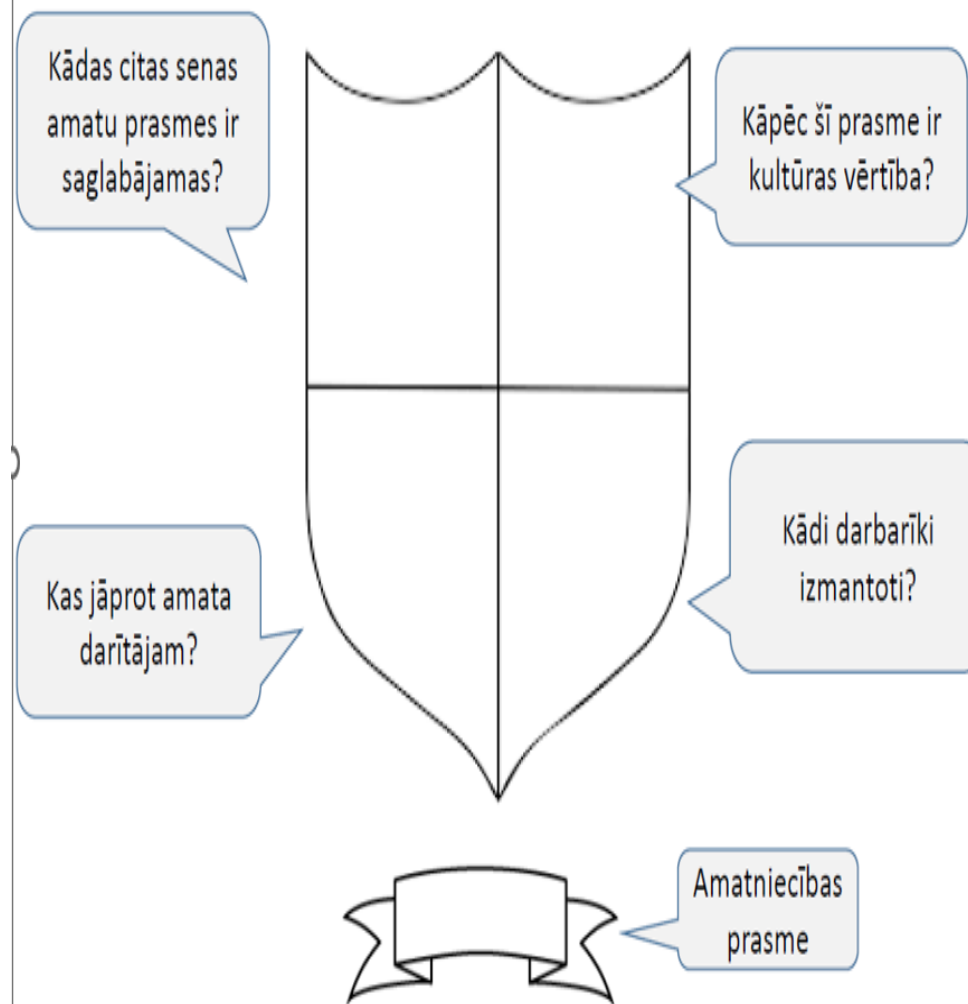
Kā jūs varat izmantot LAVT,
dodoties uz muzeju, izstādi, kino ...?

- Darbus, kas prasījuši fizisku spēku – kalšanu, kokapstrādi, mūrniecību, skaidu plēšanu, cūku kaušanu – galvenokārt veikuši saimes vīrieši. Viņi bijuši arī grozu, virvju, vīžu pinēji, alus un šmakovkas brūvētāji, biškopji un podnieki.
Par apgērba darināšanu un rotāšanu, kā arī vēdera priekiem – maizes cepšanu, siera siešanu un garajiem goda galdiem - rūpējušās sievietes. Bērni pratuši savas ganiņa stabules maut un salmu cepures nopīt.

<http://muzejs.balvi.lv/index.php/ekspozicija>

Nemateriālais kultūras mantojums – amatniecības prasmes

Filmas mācību procesā

“Padomju džinsi”

“Pastkarte no Romas”

“Marijas klusums”

“Podnieks par Podnieku”

“Bedre”

“Mātes piens”

“Straume”

“Zeme, kas dzied”

...

STANISLAVA TOKALOVA FILMA

VISS BŪS LABI

EGO MEDIA

Nacionālais kino centrs

BALTIC SEA DOCS

BE PostHouse

Resursi

Video - https://www.youtube.com/watch?v=AlsXVVzg5_4

Video - <https://www.youtube.com/watch?v=K6wknnyT89o>

Video - <https://replay.lsm.lv/lv/skaties/ieraksts/ltv/327131/11-kinorezisors-stanislavs-tokalovs>

Krista Burāne - <https://www.kinoraksti.lv/petijumi/aktuala-tema/stanislava-tokalova-filma-viss-bus-labi-cilveki-aiz-stikla-1082>

Igors Gubenko - <https://www.kinoraksti.lv/domas/recenzija/viss-bus-labi-vai-viss-bus-tapat-1087>

Elīna Reitere - <https://www.kinoraksti.lv/domas/komentars/kas-filmam-vartus-ver-vai-aizver-1092>

Ingūna Potetinova <https://satori.lv/article/vai-tiesam-viss-bus-labi>

Pieredze: pirms filmas

1.Pasaki pirmo domu, kas tev nāk prātā, dzirdot teikumu “Ir svarīgi izprast situācijas kontekstu”!

2.Mini piemēru, kurā redzams, cik aplamus lēmumus cilvēks pieņem, ja neiegūst plašu un ticamu informāciju, nespēj analizēt situāciju un saskatīt tās kontekstu.

Ja šī ir atbilde, tad kāds ir jautājums?

Integrācija

Vēsturiskā atmiņa

Propoganda

Otrais pasaules
karš

Identitāte

Uzvaras
piemineklis

- **Integrācija** - valsts iedzīvotāju konsolidēšanās, minoritāšu iekļaušanās sabiedrībā, pieņemot tās normas, vērtības, uzskatus, pārlicību un apgūstot valsts valodu, vienlaikus saglabājot savu valodu un kultūru. / <https://tezaurs.lv/integr%C4%81cija:1/>
- **Vēsturiskā atmiņa** - Kolektīvā atmiņa ir tā, kas sasaista kopā lielāku cilvēku grupu. Tā pārbauda, kā parasti cilvēki saprot un izmanto pagātni.
- **Propaganda** - uzskatu, ideju, zināšanu sistemātiska izplatīšana, izskaidrošana un pamatošana nolūkā ar pārliecināšanu iegūt piekritējus <https://tezaurs.lv/propaganda>
- **Identitāte** - Tas, pie kādām sociālajām grupām cilvēks apzinās sevi piederam. <https://tezaurs.lv/identit%C4%81te>
- **Uzvaras pieminēklis** - pieminēklis, kas bija veltīts Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (PSRS) uzvarai Otrajā pasaules karā un Sarkanās armijas karavīriem uzvarētājiem. Uzcelts 1985.gadā, nojaukts 2022.gadā. <https://enciklopedija.lv/skirklis/146216-piemineklis-Padomju-karav%C4%ABriem-%E2%80%93-Padomju-Latvijas-un-R%C4%ABgas-atbr%C4%ABvot%C4%81jiem-no-v%C4%81cu-fa%C5%A1istiskajiem-iebruc%C4%93jiem>
- **Otrais pasaules karš** - lielākais militārais konflikts un otrais globāla mēroga karš cilvēces vēsturē, kas norisinājās no 01.09.1939. līdz 02.09.1945. <https://enciklopedija.lv/skirklis/204588-Otrais-pasaules-kar%C5%A1>
- **9.maijs** - Krievijā, nacisma sagrauvi un uzvaru Otrajā pasaules karā svin 9.maijā kā Uzvaras dienu, atšķirībā no pārējās pasaules, kur to atzīmē dienu agrāk – 8.maijā.

Par ko būs stāsts?

Pirms filmas skatīšanās: "Viss būs labi" – filmas režisora Staņislava Tokalova komentārs

<https://www.bing.com/videos/riverview/relatedvideo?q=tokalovs+viss+b%c5%abs&mid=23E8E039438622DD48F723E8E039438622DD48F7&FORM=VIRE>

Filmas skatīšanās laikā – darba lapa

- Spilgtākā epizode.
- Kinovaloda.
- Sajūta par filmu vienā vārdā.
- Filmas vēstījums.
- Vai ieteiktu filmu noskatīties citiem?
- Jautājumi, par kuriem vēlētos sarunāties.

Pēc filmas:

1. Izvēlieties vienu emociju un veidojiet stāstījumu 3-5 teikumos par filmu tā, lai nodotu un radītu šo emociju vēstījuma saņēmējiem !

VILŠANĀS	AGRESIJA	SAJŪSMA	DUSMAS
PĀRSTEIGUMS	NIKNUMS	APJUKUMS	DOMĪGUMS
PRIEKS	BAILES	UZTICĪBA	SKUMJAS
GARLAICĪBA	RIEBUMS	IZBRĪNS	INTERESE

2. Jautājumi, par kuriem vēlētos sarunāties...

3. Iejušanās režisora lomā, prognozējot filmas turpinājumu...

Kā virzīt skolēnu informācijas meklēšanu?

Izpēti, ko esi atvēris!

- kas ir atbildīgs par mājaslapu?
- vai kāds to sponsorē? (t.sk., reklāmas)

Izpēti saturu!

- vai ir atsauces, no kurienes ņemta informācija?
- vai kāds pārbauda mājaslapā rakstīto?
- kāds ir mājaslapas mērķis? Par ko vēl tā raksta?
- kad informācija ir rakstīta? Vai tā nav novecojusi?

Meklē plašāk!

- meklē informāciju vairākos resursos;
- salīdzini to!

Kā virzīt informācijas meklēšanu?

Autors	
Kā sauc raksta autoru? Kas viņš/viņa ir?	
Kas ir atbildīgs par mājaslapu?	
Vai mājaslapu kāds sponsorē? Vai ir reklāmas?	
Saturs	
Vai ir atsauces, no kurienes ņemta informācija?	
Vai kāds pārbauda mājaslapā rakstīto?	
Kāds ir mājaslapas mērķis? Par ko vēl tajā raksta?	
Vai ir konkrēti fakti, kurus Tu vari pārbaudīt?	

Informācijas RĀMIS

Tēma

meklēju informāciju par...

INFORMĀCIJAS
RESURSS
(piemēram,
Nacionālā
enciklopēdija)

Resurss

Resurss

Resurss

Informācija,
kuru ieguva no
šī resursa

Resurss

Resurss

Resurss

Nu un? (galvenā doma, ko es sapratu)

Vēstures un informācijas avotu kopsavilkuma kartīte

Šis avots ir par...

Vai šis avots ir ticams? Jā Nē
Kas par to liecina?

Kādus nozīmīgus faktus ir
iespējams iegūt no šī avota?

Pazīme Nr.1

Fakts Nr.1

Pazīme Nr.2

Fakts Nr.2

Pazīme Nr.3

Fakts Nr.3

Nu un? (kas šajā avotā ir pats svarīgākais?)

Uzmanīgi aplūkojiet attēlus un aizpildiet tabulu.

- 1. Aprakstiet katru attēlu. Kas ir redzams attēlā?
- 2. Kādu priekšstatu par valsts vadītāju sniedz attēli?

	1. attēls	2. attēls	3. attēls
Attēla apraksts			

Priekšstats par valsts vadītāju			
Pamatojums			

- 3. Kas tavuprāt vieno visus attēlus? Pamato savu atbildi!

1. attēls

Valdības galva K. Ulmanis uzrunā tautu. Jelgavas svinības 21. novembrī.

Valdības galva K. Ulmanis uzrunā tautu Jelgavas svinībās 1934. gada 21. novembrī

2. attēls

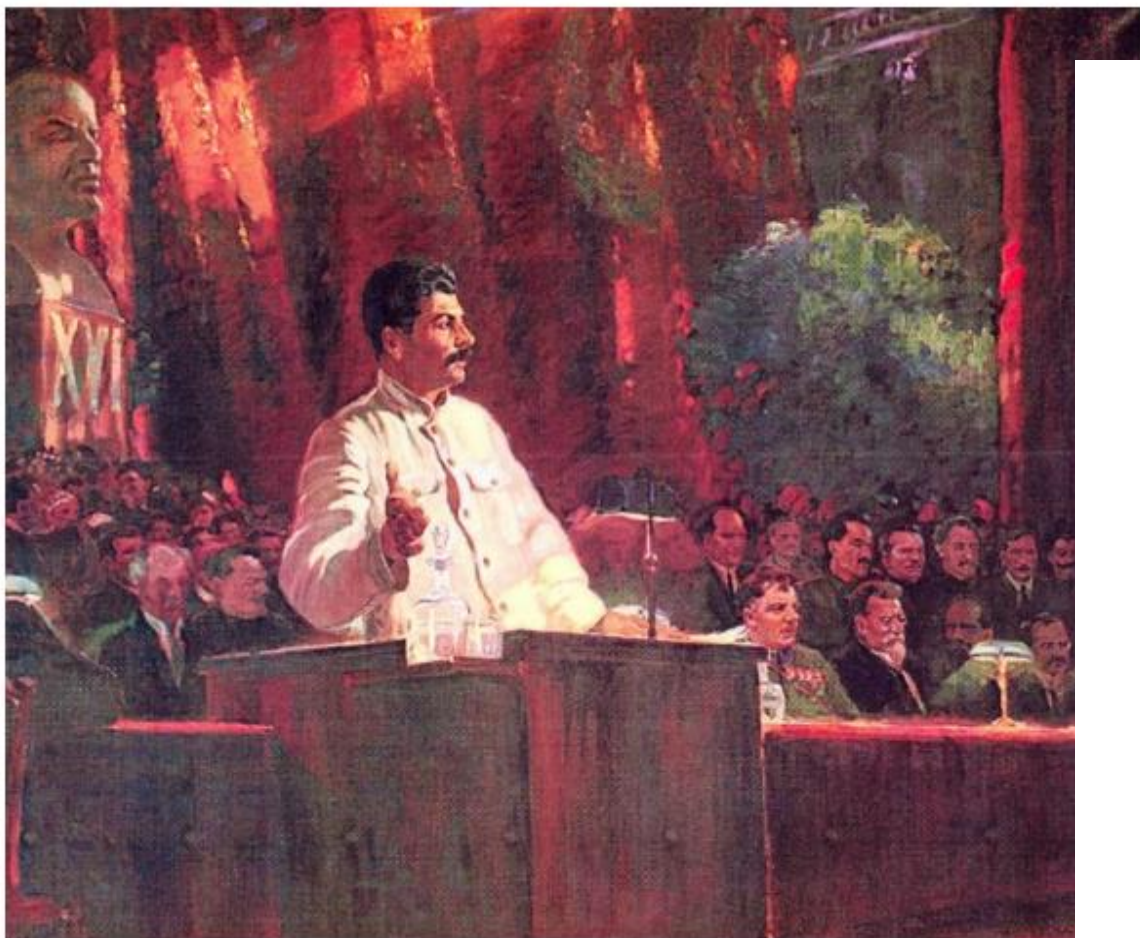
K. Ulmanis reģionu vizītes laikā

3. attēls

K. Ulmanis Latvijas ārēs

1. attēls

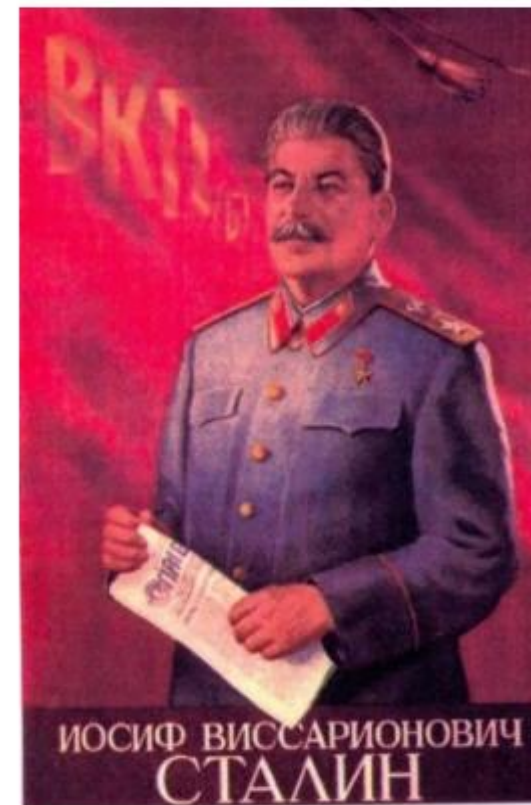
J. Staļina uzstāšanās partijas XVI kongresā 1935. gadā

2. attēls

Austrumvācijas plakāts:
“Staļins. Tas ir miers”. 1952.gads

3. attēls

Padomju atklātne. Josifs Staļins

Vizuālie avoti un kā tos pētīt ar skolēniem

- **Propaganda** vizuālajos avotos – gleznas, fotogrāfijas, kino un dokumentālās filmas, kartogrāfijas materiāli, karikatūras, plakāti u.c.
- Padomju perioda kinohronikas fragmenti

Atklātā propaganda	Slēptā propaganda	Propagandas ziņa
Reklamē padomju diktatūras vērtības. Vizuālie tēli – simboli.	Netieši norāda uz pozitīvajām vērtībām. Valoda, skaņa (mūzika), rituāli.	Rakstiskais vārds.

1918.gada 18.novembris

Brīvības piemineklis

**Latvijas valsts un emocijas .
Apraksti foto, kas tevi uzrunā.**

Piemineklis Latgales partizānu pulka
krikušajiem karavīriem.

Rīgas Brāļu kapi

Piemineklis Latvijas Brīvības cīņās kritušajiem
Jaškovā.

NEATKARĪBA BRĪVĪBA

Cīņasspars

Drosmīgums

Prieks

Apmulsums

Bailes

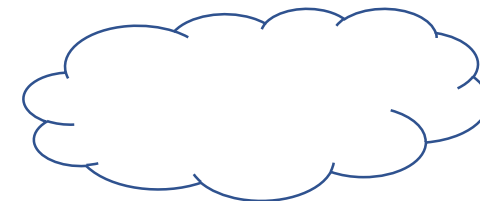
Pārsteigums

Lepnums

Cerības

Ilgas

Miers

Ticējumi

- ❖ Ja nēsā kabatā kastani, tas palīdz pret reimatismu, samazina nervu spriedzi un stresu, kā arī piesaista veiksmi, labklājību un pozitīvu enerģiju.
- ❖ Kastanim piemītot spēja neitralizēt negatīvu enerģiju, tas ir bijis iecienīts arī kā talismans un amulets pret ļaunu aci, kas tā nēsātāju spēj pasargāt no lāstiem.
- ❖ Kastaņus mēdz likt zem spilvena un gultas, lai nodrošinātu saldu un ciešāku miegu.
- ❖ Pavirpināt plaukstās kastani noteikti ir lietderīgi, jo līdzīgi kā stresu un satraukumu mazinošās bumbiņas tie palīdzēs izvingrināt pirkstus, izmasēt plaukstas, un var jau būt, ka domas novērsīs no kādas kaites ietekmes.

Atgriezeniskā saite

Salds – lietošu

Smaržīgs – pastāstīšu citiem

Skābs – apdomāšu

Pietiek skatīties, kas
pagātnē nebija tik labi.
Raugies
ar pateicību šodienā un
ar prieku dedz gaismu
sirdī rītdienai.

